І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone:
BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 51. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 18-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1961 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 51. VOL. LXVIII

ПРЕЗИДЕНТ ПРОПОНУЄ ЗАЛИШИТИ ФАРМЕРАМ ПЛЯНУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ

ОКРЕМІ ФАРМЕРСЬКІ КОМІТЕТИ ДЛЯ КОЖНОЇ РІЛЬНИЧОЇ КУЛЬТУРИ ВИРІШУВАЛИ Б СПРАВУ ПРОДУКЦІЇ, А КОНҐРЕС МАВ БИ ТІЛЬКИ ПРАВО ВЕТА

Вашинґтон. — 16-го березня президент Кеннеді предложив Конґресові плян оздоровлення фармерської продукції згідно з яким самі фармери і департамент рільництва вирішували б, скільки треба продукувати окремих культур, і яку допомогу мали б діставати рільничі продуценти за свої продукти: пшеницю, бавовну і кукурудзу. Конґрес мав би тільки затверджувати рішення фармерів і департаменту рільництва в реченці до 60-ох днів. Коли б Палата Репрезентантів або Сенат не погоджувалися з цими проєктами, тоді вони не були б дійсні. Значить, що Конґрес мав би тільки право „вета" при вирішуванні фармерських програм. В політичних колах передбачають, що в Конґресі буде сильна опозиція проти цього пляну президента Кеннеді, який збільшував би значення уряду та зменшував би силу Конґресу. Численні члени Конґресу вже й тепер невдоволені з цього, що, на їх думку, забагато влади є у виконавчій частині уряду, і тому ці члени Конґресу не схочуть віддавати таку важливу справу під політичним оглядом, якою є завжди фармерська програма, в руках обидвох партій. Коли б Конґрес погодився на плян Кеннеді в рільничій програмі, то це була б велика зміна в дотеперішніх процедурах Конґресу. Згідно з пляном Президента мали б бути зорганізовані окремі фармерські комітети для кожної важливішої рільничої культури: кукурудзи, бавовни пшениці. Ці комітети вирішували б справи окремих культур в порозумінні з секретарем рільництва. Після того всі фармери, які управляють дану культуру, мали б затвердити встановлений плян своїм комітетом більшістю двох третіх голосів. Тоді ці проєкти пересилали б до Конґресу, і якщо Конґрес не поставив би „вета" проти рішень фармерських комітетів до 60-ох днів від їх внесення, то це рішення ставало б законом. Кеннеді передбачає, що цей плян можна буде поширити і на інші рільничі культури, якщо цього бажатимуть фармери. Своїм пляном Кеннеді хоче здійснити ті обіцянки, які він давав фармерам під час виборчої кампанії, твердячи, що він схоче добитися того, щоб фармери мали рівні прибутки з промисловими робітниками та з іншими американськими громадянами. В пляні Президента є і пункти про те, що треба позбутися тих запасів рільничих продуктів, які находяться в урядових складах. Це можна зробити тим способом, що уряд дістав би право від Конґресу роздати частину харчової надвишки, а решту можна б було в рямках п'ятирічного пляну продати тим країнам, в яких населення голодує, за місцеві валюти, а не за доляри. В пляні Президента говориться і про те, скільки уряд мав би доплачувати фармерам, щоб вирівнати різницю цін на ринках збуту рільничих продуктів. У правничих колах звертають увагу на те, що вже існує подібний прецеденс, але в іншій ділянці. Згідно з законом про реорганізацію уряду Президент має право переводити зміни в складі виконної частини уряду, а Конґрес має право вета проти цих змін. Кеннеді мотивує свій плян віддати справу рільничої продукції в руки самих фармерів, таким способом: 1) Нездібність мільйонів фармерів контролювати свою продукцію в різних культурах; 2) дотеперішні закони в фармерській ділянці не узгляднюють того, що технологічний поступ збільшує постійно фармерську продукцію; 3) тепер є вадливий спосіб збуту рільничої продукції; 4) з кожним роком зростають кошти фармерської продукції. Кеннеді гадає, що обильність фармерської продукції в ЗДА може бути добрим атутом в закордонній політиці цієї країни і засобом до поборювання нужди в ЗДА. Президент вірить, що його плян не збільшив би цін на фармерські продукти, що платники податків не мусіли б, як це є тепер, підтримувати фармерів.

В КОНҐРЕСІ ВНЕСЕНО ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО СТВОРЕННЯ КОМІСІЇ ДЛЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

КОНҐРЕСМЕН ФЛАД ПРОПОНУЄ СТВОРЕННЯ ПОСТІЙНОГО КОМІТЕТУ, ЩО РОЗГЛЯДАВ БИ ПРОБЛЕМИ ПОНЕВОЛЕНИХ МОСКВОЮ КРАЇН І НАРОДІВ

Конґр. Деніл Дж. Флад

Вашинґтон. — В середу 8-го березня конґресмен Деніл Дж. Флад, демократ з Пенсилвенії, зголосив у Палаті Репрезентантів законопроєкт, що передбачає створення постійної конґресової комісії для поневолених націй та яка прослідкувала б проблеми поневолених Москвою країн і народів, даючи цим свій вклад в американську допомогу їхнім змаганням до волі і незалежности. Відкликаючись на усіх схваленого два роки тому Конґресом і щорічно проголошуваного Президентом Тижня Поневолених Націй, конґресмен Флад, зголошуючи свій законопроєкт, звернув увагу, що найкращим доказом успіху тих дотеперішніх заходів може послужити брутальна реакція на них з боку Москви. Згідно з резолюцією Флада, Палата Репрезентантів мала б покликати до життя постійну палатну комісію, яка займалася б виключно проблемами поневолених Москвою націй, подібно, як — наприклад — комісія розгляду проти-американської активности займається досліджуванням та розкриванням підривної комуністичної активности в Америці. „Суттю справи є те, що ми, інтересуючись проблемами поневолених націй, допомагаємо самим собі" — твердив конґресмен Флад, кажучи, що саме поневолені Москвою нації та їх змагання до волі є „сильним фактором, що відстрашує Кремль від нової аґресії та від спонукування атомової війни". Стверджуючи, що „так званий Совєтський Союз є політичною фікцією" та що Хрущов сам собі з того здає справу, що він володіє над „примусовим союзом народів з великою історією їхньої незалежности, славною культурою та багатою традицією", Флад заявив: „Совєтські володарі знають краще за нас всіх, яких репресій вони мусять вживати, щоб затримати в полоні поневолені ними народи... Якщо б мало прийти до війни, тоді ці поневолені нації становили б могутню третю силу, що стояла б по боці вільного світу. Уявити собі тільки, скільки шкоди така сила могла б вчинити комуністичним військовим інсталяціям, транспортові і постачанню. Так, поневолені нації є перешкодою для війни і тим самим є природніми союзниками вільного світу" — твердив конґресмен Флад. Зголосивши свою резолюцію та закликаючи законодавців до її прихильного розгляду, конґресмен Флад заявив, що З'єдинені Держави повинні запевнити поневолені Москвою нації, що Америка про них не забуває, що вона постійно інтересується і співчуває їхнім змаганням до волі і незалежности, що вона ніколи не апробує їхніх терпінь та що вона дальше вживатиме всіх мирних заходів, якими вона розпоряджає, щоб допомогти цим народам визволитись із совєтської неволі та жити вільним і незалежним життям.

Громико вимагає негайної дебати Генеральної Асамблеї ОН над ситуацією в Конґо

Об'єднані Нації, Н. Й. — Міністер закордонних справ СССР і голова совєтської делеґації на теперішню сесію Асамблеї ОН виступив у четвер дня 16-го березня ц. р. з вимогою скликати ще цього тижня надзвичайне засідання цієї сесії для обговорення ситуації в Конґо, яка на його думку погіршується з кожним днем. З цією вимогою виступив Громико в листі до предсідника Генеральної Асамблеї Фредеріка Г. Боланда, вказуючи на те, що Генеральна Асамблея мусить зійтися негайно, бо аґресія проти конґолійської держави продовжується і ніхто не дбає про виконання прийнятої резолюції ОН в справі Конґа. Крім того, як ствердив Громико, в Конґо відбуваються спроби розчленування цієї держави, що мовляв, загрожує незалежності і територіяльній інтеґральльности Конґа. Не зважаючи на настирливі вимоги Громика, виглядів на те, щоб Генеральна Асамблея зібралася ще цього тижня немає, бо практично це можливе найскорше щойно в понеділок цього тижня. В політичних колах думають, що Совєти, затривожені вислідом конференції в Танарів, на якій вирішено змінити державний устрій Конґа на конфедераційний, почнуть заходи для уневажнення рішення ОН в справі признання президента Касавубу, як репрезентанта Конґа в ОН.

Центральний уряд Конґа буде розв'язаний — постане нова влада

Леопольдвіль. — Вкедовзі буде розв'язаний нинішній центральний уряд Конґа, а за його місце постануть три державні установи Конґа, як конфедерації самостійних державок, — заявив прем'єр такого теперішнього уряду, Жозеф Ілео на пресовій конференції в столиці Конґа. Це була перша офіційна інтерпретація минулотижневої конференції 18-х лідерів Конґа у столиці республіки Маґалясі Тананаріві. Цими трьома новими керівними орґанами будуть президент Касавубу, що керуватиме конґолійською закордонною політикою і репрезентуватиме Конґо назверх, — Рада держав, яка буде складатись з усіх президентів окремих членських країн конфедерації, — і Координаційний комітет, що нормуватиме співпрацю між членами тієї конфедерації. Вона буде збудована за зразком устрою З'єдинених Держав, так, щоб одна державка (стейт) не втручалась у внутрішні справи другої. Ілео подав до відома, що командант військ комуністичного правління Антуана Ґізенґи в східній провінції, „ґенерал" Віктор Люндуля, звернувся до президента Касавубу і до нього, прем'єра Ілео, з пропозицією поладнати розбіжності у мирних переговорах. З того міркують, що Ґізенґа підпорядкується ухвалам конференції з Тананаріву та що дві провінції, які знаходяться у сфері його впливів, Східня і Ківу, присднаються до нової конфедерації. Президент Ґани Кваме Нкрумаг зголосив до Об'єднаних Націй вимогу щоб відмовити президентові Касавубу право репрезентувати Конґо, бо, мовляв, Конґо як держава перестала існувати. До Ню Йорку прибув шеф місії ОН в Конґо індієць Раєшвар Даял. Бельгійський амбасадор поширив між членськими державами ОН заяву з гострими закидами проти Даяла і його політики в Конґо, приписавши йому зокрема вину в тому, що 2.000 бельгійців мусіли впродовж останнього місяця втекти з Конґа тільки тому, що місія ОН в Конґо не дала їм належної опіки проти загрози винищення їх анархічними елементами.

Кубинці мусять здати в державний банк всю закордонну валюту

Гавана. — Кубинський уряд наказав всім кубинським громадянам і чужинцям, які перебувають на Кубі, щоб до 3-го квітня склали в Національному Кубинському Банку весь запас закордонних валют і всі чужі дорогоцінні папери. За чужі валюти банк виплачуватиме їх вартість кубинськими пезами, а всі дорогоцінні папери залишаться в банковому сховку, а пізніше банк їх купить за пези. До 3-го квітня всі кубинські громадяни мусять зголосити в банку всі свої ощадності за кордонами Куби. Всі чеки і грошові перекази з-за кордону треба вимінювати в державному банку до 10-ох днів після їх отримання.

Кеннеді проти організованих противників своєї програми

Вашинґтон. — Президент Кеннеді заявив на пресовій конференції, що мала група організованих противників урядової програми веде кампанію, щоб Конґрес не ухвалив тих законопроєктів, які уряд предложив до ухвалення. Президент вірить, що більшість громадянства є за те, щоб Конґрес прийняв законопроєкти про збільшення мінімальної заробітної платні та про медичну допомогу старшим особам в рямках соціяльного забезпечення. Ця група організує висилку листів до членів Конґресу, закликаючи конґресменів і сенаторів не ухвалювати цих законопроєктів. Президент вірить, що члени Конґресу матимуть нагоду під час великодніх вакацій пізнати дійсну думку виборців про урядові законопроєкти.

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ ЗАСУДИЛИ ПІВДЕННУ АФРИКУ ЗА ЇЇ РАСОВУ ПОЛІТИКУ

Об'єднані Нації. — Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй засудила 74 голосами при 9-ох, що стримались і 15-ох відсутніх та без нічийого спротиву політику Південно-Африканського Союзу в адміністрованій нею Південно-західній Африці. Південно-західня Африка була раніше німецькою колонією і була передана під адміністрацію сусіднього Південно-Африканського Союзу з мандату від Ліґи Націй. Однак Південно-Африканський Союз відмовився визнати будь-яку юрисдикцію Об'єднаних Націй над адміністрованою південно-західньою Африкою. Члени Об'єднаних Націй закидали Південній Африці анексійні тенденції супроти території, яка їй не належить, та гостро критикували застосування до тієї чужої території, яка знаходиться тільки під тимчасовою її адміністрацією, її расової сеґреґаційної внутрішньої політики. З'єдинені Держави голосували також за ту резолюцію. Дев'ятьма державами, які стрималися від голосування, була Англія, Франція, Фінляндія, Естонія, Портуґалія, Люксембурґ, Домініканська Республіка, Австралія і Бельгія. Однак деякі з них арґументували своє становище формальною причиною, а саме, що внаслідку скарги Етіопії і Ліберії справа мандату Південно-Африканського Союзу над Південно-західньою Африкою знаходиться тепер перед Міжнародним Трибуналом у Гаазі і тому не треба приймати постанов, які могли б вплинути на його рішення. Резолюція Генеральної Асамблеї поручає членським державам, заприязненим із Південно-Африканським Союзом, вплинути на нього, щоб він змінив свою політику. Однак по суті ця резолюція не матиме ніякого впливу на Південну Африку, яка послідовно нехтує ухвали Об'єднаних Націй, які вже кількакратно засуджували її расову політику. Гадають, що не є виключене, що Південно-Африканський Союз виступить з Об'єднаних Націй так, як він два дні тому виступив з Британського Коммонвелту, заперечивши право його членам критикувати його внутрішню расову політику. Зрештою, прем'єр Південної Африки Ґендрік Верверд заявив, що Південна Африка далі зберігатиме у себе валюту штерлінґа та бажає „жити в найбільшій приязні" з Коммонвелтом.

Державний департамент поділений в поглядах щодо голосування в ОН в справі Анґолі

Вашинґтон. — З поінформованих джерел повідомляють, що керівні чинники державного департаменту ЗДА ще досі не рішені, яке становище має зайняти делеґація ОН в справі дебатованої тепер в Об'єднаних Націях ситуації в Анґолі, яка належить до Портуґалії. Поділені думки особливо ж щодо того, чи ЗДА мають приєднатися до бльоку держав, які вимагають засудження расової дискримінації в Анґолі, чи мають стриматися від голосування. Прихильники першої можливости арґументують, що активний виступ ЗДА проти портуґальського колоніяльного режиму в Анґолі здобуде прихильність до ЗДА серед африканських й азійських народів. Противники вимагають, щоб ЗДА зайняли в цій справі невтральну позицію і не обстоювали пропонованої деякими державами резолюції, щоб Об'єднані Нації перевели слідство в справі расової ситуації в Анґолі. ЗДА голосували проти Портуґалії в Раді Безпеки ОН, — тепер ця справа перейшла на форум Генеральної Асамблеї.

Франція офіційно запросила арабських націоналістів з Альжиру на наради

Париж. — Після кількагодинного засідання французького уряду під головуванням президента де Ґоля, міністер для справ Альжиру Люї Жокс проголосив короткий комунікат, в якому стверджено, що „уряд потвердив своє бажання розпочати через офіційну делеґацію розмови щодо умовин для самовизначення альжирського населення, як також щодо споріднених проблем". У тому ж комунікаті нічого не сказано про військове перемир'я в Альжирі, щодо якого стосується власне отой вислів про „споріднені проблеми". Таким чином французький уряд перестав вимагати від альжирських націоналістів, щоб вони спершу припинили партизанські дії й офіційно проголосили перемир'я, та щоб потім щойно почались переговори про спосіб переведення плебісциту в Альжирі й інші справи, зв'язані з майбутнім статусом Альжиру. Закордонно-революційний тимчасовий уряд Альжиру з осідком у Тунісі негайно позитивно відгукнувся на той французький комунікат. Таким чином — за твердженням преси — треба сподіватися, що вже у другій половині наступного тижня почнуться офіційні французько-арабські переговори над замиренням в Альжирі, де від 6-х років триває партизанська війна. Ці переговори будуть вестися в якійсь прикордонній французько-швайцарській місцевості, де альжирсько-арабські націоналісти мали б нарівні з французами повну свободу рухів у комунікуванні з своїм центром в Тунісі та з міжнародною пресою. Спутання свободи рухів альжирських делеґатів було головною причиною невдачі минулорічних переговорів на терені Франції.

У північних стейтах температура має бути нижчою від нормальної

Вашинґтон. — Федеральне бюро погоди передбачає, що в найближчих тижнях, від половини березня до половини квітня, в стейтах на північ від Пенсилвенії буде температура нижча від нормальної. Така сама температура мала б бути і в стейтах Мишиґен, Вискансин і Міннесота та в інших стейтах на західньому узбережжі. Нормально в цих тижнях в 4-ох районах ЗДА буває така температура: Ню Йорк — 45.1 відсотка, Шикаґо — 42.4, Денвер (Колорадо) — 42 і в Сан Франсіско — 53.4. Вища від нормальної температура повинна бути в стейтах, що є на південь від Пенсилвенії і на схід від Ню Мексіко та в Монтані. В половині східніх стейтів має бути більше атмосферичних опадів як нормально буває, а в решті стейтів менше, або нормальні атмосферичні опади.

Члени Комітету Пам'ятника Шевченкові в зустрічі з американськими законодавцями на сходах Капітолю у Вашинґтоні

Як уже інформовано, члени крайового Комітету Пам'ятника Шевченкові відвідали у вівторок, 7-го березня столицю країни, вибрали відповідне місце на будову пам'ятника Тарасові Шевченкові, відбули конференцію з представниками відділу Парків Столиці в департамент внутрішніх справ та мали зустріч із деякими, зокрема зацікавленими справою пам'ятника, американськими законодавцями з Капітолю. З цієї зустрічі й зроблена ця фотознімка, знята на сходах Капітолю. У першому ряді (зліва) сидять: д-р Матвій Стахів, ред. Євген Зиблікевич, п. Ігнат Білинський, п. Йосип Лисогір, д-р Ярослав Падох, п. Степан Маренка, полк. Василь Рибак та мистець Святослав Гординський. В другому ряді (зліва) стоять: д-р Роман Сухий, п. Василь Мудрий, п. Дмитро Галичин, конґресмен Джан Лесінскі, завдяки якому могла появитись у формі державного документу опублікована Палатою Репрезентантів ЗДА біографічна брошура „Тарас Шевченко — европейський чемпіон волі", сенатор Кеннет Б. Кітінґ, п-ні Олена Лотоцька, сенатор Еверет Діркcен, сенатор Джеков К. Джевітс, який зголошенням відповідної резолюції в Сенаті ЗДА започаткував законодавчу акцію в справі здвигнення пам'ятника Шевченкові на публічній площі у Вашинґтоні та який в найближчу неділю, 19-го березня, виступить з промовою на великій Шевченківській імпрезі в Карнеґі Гол в Ню Йорку, ред. Вол. Душник, конґресмен Пол. С. Джовнс, проф. Лев Добрянський, ред. А. Драган та п. Б. Ржепецький.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** був на прийнятті в конґресмена демократа Майкеля Дж. Кірвена, яке він влаштував з приводу „Дня св. Патрика" в Пресовому Клюбі у Вашинґтоні. Президент був присутній на мистецькій програмі, під час якої виконували ірляндські пісні.

● **З Білого Дому** повідомили, що президент Кеннеді наменував на амбасадора до Індії професора економіки в Гарвардському університеті Джана Кеннета Гелбрейта. Цей професор в останніх роках був економічним дорадником сенатора Кеннеді. У Вашинґтоні уважають пост амбасадора ЗДА в Ню Делі за дуже важливий.

● **Недавній амбасадор** до Об'єднаних Націй республіканець Генрі Кебот Ладж став головним дорадником редакцій трьох журналів „Таймсу", „Лайфу" і „Форчюн". Він буде редакційним дорадником в закордонних справах. Ладж буде тісно співпрацювати з головним редактором „Таймсу" Генрі Р Лусом.

Відділ здоров'я в столиці ньюйоркського стейту Олбані, Н. Й. стверджує, що недуги серця і пістряка спричиняють в тому стейті аж 60 відсотків всіх смертних випадків. Ці недуги разом із паралічем в 1960-му р спричинили 70.5 відсотка всіх смертних випадків.

● **На зборах** Американської Музичної Конференції ствердили, що в ЗДА є 12 мільйонів фортепіянів, на 60 відсотків більше, як було 20 років тому. 300,000 учителів гри на фортепіяні навчає 4 мільйони дітей у шкільному віці.

● **24-річна Арлін Кютелар** із Филаделфії, яка є матір'ю двох дітей, народила четвернята, які почуваються добре, хоч народилися 7 тижнів передчасно. Друга і третя дитина народжувалася на три мінути пізніше, а четверте немовля прийшло на світ одну мінуту після третього.

У СВІТІ

● **В Італії** комбатантські організації та консервативні кола й преса зняли такий крик з приводу передавання через телевізію сатиричних скечів і описів про часи володіння Муссоліні, що телевізійні стації зняли ті передачі з своєї програми. Зате телевізійні станції не погодились, щоб уряд делеґував цензора, який скреслював би деякі місця з отих передач.

● **Комуно - китайське радіо** з Пейпінґу закликає в останніх днях раз-у-раз всіх комуністів південної Азії активно помагати ляоським комуністичним партизанам. Зокрема, воно вимагає, щоб комуністичний Північний В'єтнам своїми реґулярними військовими частинами скріпив ляоських партизанів. Московські і пейпінґські комуністи підбадьорені в своїй акції на терені Ляосу інерцією західніх країн.

● **Президент Вільного Китаю** Чіянґ Кай-шек дістав запевнення від американського уряду, що президент Кеннеді і державний департамент не поділяють становища пані Елінор Рузвелт в справі Китаю. Елінор Рузвелт, яка є членом американської делеґації в Об'єднаних Націях, заявила кілька днів тому, що останні голосування в Об'єднаних Націях диктують сумнів, чи можна буде „зберегти фікцію, що національний Китай репрезентує цілий Китай". Пані Рузвелт заявила згодом, що вона передавала опінію „численних делеґатів".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00, For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Проти расизму і колоніялізму

В минулу середу одночасно в Лондоні й Ню Йорку сталися дві події, які між собою ніби не пов'язані, проте належать до тієї самої великої історичної проблеми: колоніяльного панування, в якому з-правила матеріяльні інтереси білої панівної меншини сплітаються з її почуттям расової вищости над кольоровою більшістю автохтонів. Лондонська подія стосується виступлення Південно - Африканського Союзу з Британського Коммонвелту внаслідок гострої критики всіх інших членів Коммонвелту расової політики південно - африканського білонаціоналістичного режиму д-ра Гендріка Верверда. Того ж самого дня в Ню Йорку на засіданні Ради Безпеки ОН З'єдинені Держави відступили від дотеперішньої традиційної тактики стримуватися від голосування в дразливих колоніяльних справах і голосували разом з трьома азійсько - африканськими країнами і Совєтським Союзом виразно проти колоніяльної політики своєї союзниці Португалії в Анголі — всупереч становищу чотирьох інших союзників Англії, Франції, вільного Китаю і Туреччини, та двох заприязнених південно - американських країн, Чіле й Еквадору. Совєтський Союз, як згадано, голосував разом з Америкою, але далеко не з тих самих причин і не в тій самій цілі. Москва бо виступає проти західнього колоніялізму, щоб заступити його своїм, найгіршим і безприкладним в історії.

Кожна з цих двох подій стала політичною сенсацією. Пов'язання Південної Африки з Англією сягає початків 19-го сторіччя, коли у тій країні розпалилось суперництво між Голляндією, Францією і Англією. Кривавими літерами записалась в історії Південної Африки Бурська війна з 1899 - 1902 років, яка хоч і закінчилася перемогою Англії, однак прославила ім'я Поля Крюґера, президента Трансваалю, що помер на еміграції в Швайцарії. Але після тієї перемоги Англія змінила курс політики в примирливому напрямку, і перший прем'єр заснованого в 1910 році Південно-Африканського Союзу, як федерації 4-ох південно - африканських провінцій, ген. Луїс Бота, став символом поєднання бурів з британською імперією. Інший бурський герой, ген. Ян Крістіян Смутс, був одним із провідних державних мужів Великої Британії за першої світової війни.

Нинішні білі мешканці Південної Африки вже почувають себе не пришельцями, а також автохтонами - африканцями. Проте, вони становлять лише три мільйони мешканців супроти 10-ох мільйонів чорних, здебільша з племени банту, і близько півмільйона індійських іміґрантів. Хоч у керівній Націоналістичній партії расова політика має за собою більшість, самі білі поділені в поглядах. І так, у плебісциті з 5-го жовтня минулого року над перетворенням Південно - Африканського Союзу в самостійну республіку 849.958 голосували „за", але 775.978 були „проти". Право голосування мали тільки білі, бо кольорові мешканці від голосування в усіх загальнодержавних справах виключені. Головний промотор і реалізатор цієї політики строгої сеґреґації рас і панування білих над чорними, згаданий Гендрік Верверд, на конференції держав Коммонвелту в Лондоні не погодився навіть на компромісову формулу, яка пропонувала залишити Південну Африку в складі Коммонвелту, але перевести дебати над її расовою політикою. Він виступив з Коммонвелту „з принципу", але й інші члени лондонської конференції додержали слушного принципу — обов'язку критикувати анахронічну політику расовости, як спадщини анахронічної колоніяльної доби.

І задля доброго принципу ЗДА голосували в Раді Безпеки ОН за пропозицію прослідити відносини в португальській колонії Анголя, не признавши Португалії арґументу, що це не колонія, а „заморська посілість", де адміністраційний режим є „внутрішньою справою" Португалії. Якщо уряд виявляє добру волю у розв'язуванні своїх колоніяльних і расових проблем, якщо ця добра воля документована щораз новими поступовими законами, тоді нема чого туди втручатися. Коли ж цієї доброї волі нема, то ні південно - африканський расист Верверд, ані португальський диктатор Салазар не можуть заборонити вільним людям у світі, включно з приятелями їхніх країн, голосно пригадувати їм вселюдські принципи волі і рівности.

Хрущов і горілка

Промовляючи 14-го березня ц. р. в місті Акмолінську на зібранні республіканських і обласних керівників комуністичної партії Казахстану, відповідальних за сільськогосподарський сектор тих „цілинних земель", Нікіта Хрущов гострими словами таврував язву алькоголізму, що захоплює вже не тільки низове робітництво, але й адміністративний персонал, зокрема директорів державних господарств і голов колгоспів. Наводячи приклади різних „досягнень" Совєтського Союзу, Хрущов дивувався, як можуть бути толеровані люди, що впиваються до безтями, як можна призначати їх на відповідальні становища, і погрожував, що всіх таких п'яниць будуть виключати із членства в компартії.

Язва алькоголізму поширилася в СССР може більше, як в будь-якій іншій країні, про це свідчать численні листи й дописи в совєтських газетах і сатиричних журналах, як теж судові, адміністраційні і партійно-дисциплінарні справи, виточувані часто-густо численним порушникам „соціялістичної моралі", особливо на таких теренах, як цілинні землі. Людям з цього боку, які відвідують Україну й інші республіки Совєтського Союзу, переказують, що за ніякого режиму по селах не гонили так багато самогону і не пили його так, як тепер.

Затавровуючи пияцтво і закликаючи до тверезости, Хрущов не висвітлив причин, що приводять до поширення алькоголізму в Совєтському Союзі. А між ними на першому місці треба поставити тяжкі життьові умовини колгоспного селянства, важчі не раз, як були сто років тому, за панщини. Безвиглядні злидні і сіризна совєтської дійсности примушують людей розпиватися, щоб забути за сьогоднішній день і за своє колгоспне, рабське животіння. П'ють безпросвітно і робітники.

Деяких причин поширення алькоголізму в Совєтському Союзі торкнувся Хрущов у своїй акмолінській промові тільки посередньо, стверджуючи, наприклад, що із відряджених на „цілинні землі" 24.000 вишколених сільськогосподарських робітників втекло більше, як половина, бо аж 14.000, що замість 300.000 мешкань для колгоспників у Казахстані збудовано всього лише 130.000 і що сільсько - господарські керівники на деяких провідних становищах безперервно змінялися (деякі державні господарства мали аж по 5 директорів протягом двох років). Наведені Хрущовим факти розкривають, що ситуація на цілинних землях така важка, що люди або тікають, або розпиваються, трактуючи відрядження їх на ці землі, як жорстоку кару.

Хвалився Хрущов у своїй промові тим, що ось незабаром уже, мовляв, Совєти випустять в космос нового сателіта з людиною. Повідомлення це прозвучало глибокою іронією на тлі хрущовських дорікань про поширення пиятства, про відсталість сільського господарства, в якому ще й досі доять корів руками, а не машинами, про те, що депортовані в Казахстан люди не мають де мешкати і т. д. І напевно всі ті, що слухали промову Хрущова, збагнули, що совєтські успіхи в ракетній ділянці уможливлені їх непосильною працею, життьовими злиднями і безпросвіттям.

Богдан Галайчук

КРУТИМИ МАНІВЦЯМИ ДИПЛОМАТІЇ

Буенос Айрес. — Щойно тепер опубліковано зізнання колишнього американського амбасадора у Буенос Айресі, Брадена, що їх склав інший колиш. американський дипломат, Вілліям Полі, на закритому засіданні сенатської підкомісії внутрішньої безпеки, ще у вересні минулого року. Арґентинські часописи передрукували цей матеріял на перших сторінках, як сенсацію: ім'я Брадена відоме кожному арґентинцеві, вже увійшло в історію Арґентини.

Полі широко описує зусилля Брадена якнайбільше погіршити взаємини між Вашинґтоном та урядом Перона, при якому він був акредитований. Хоч така робота не зовсім покривається з нормальними завданнями амбасадора, вона, зрештою, міститься в рамах дипломатичної діяльности. Трудніше втиснути в ті рами один епізод з Брадевої біографії, про який немає згадки у зізнаннях Полі, але який загальновідомий в Арґентині.

Як відомо, Перон прийшов до влади шляхом перевороту, а конституційним президентом став щойно після виборів 1946 року. Ті вибори довели до поляризації арґентинських політичних сил: проти Перона стала т. зв. Демократична Унія, яка об'єднувала всі інші партії, включно з комуністичною. Американський амбасадор Браден доклав великих зусиль при монтажі того „народного фронту", але не обмежився позакулісовою роботою: анґажувався явно і славно, навіть ішов на чолі вуличної маніфестації зорганізованої Демократичною Унією.

У будь-якій іншій столиці світу Браденів виступ кваліфікували б як прикрий нетакт. І це таки був непрощенний нетакт у Латинській Америці, населення якої надзвичайно вразливе на точці суверенности і панічно боїться всяких проявів інтервенції ЗДА. Перон був надто спритним політиком, щоб не використати такого фальшивого кроку. Він кинув виборче гасло: „Браден — або Перон!" (приклеюючи своїм противникам етикетку американських поплентачів) — і блискуче виграв вибори 1946 року. Тож саме Браденові завдячує Перон своє піднесення з революційного вожака на конституційного президента.

Браден вдирається у відкриті двері, боронячися, що він — не комуніст. Вілліям Полі того не твердить. Браден це наївняк, типовий представник категорії людей, якими комуністи вміють користуватися. Тепер він поборює комуністів, бо врешті таки доглупався, що вони — антидемократи. А тоді співпрацював з комуністами, вважаючи, — як і Френклин Делляно Рузвелт, — що вони „також демократи, тільки розуміють демократію на свій лад".

Браден співпрацював з комуністами; дармащо був свідомий комуністичної небезпеки для Латинської Америки. Він покликається на „довгу низку своїх осторог щодо небезпечної комуністичної інфільтрації в американських республіках". Але як тоді міг він сприяти моральній леґалізації арґентинської компартії, тримати на відповідальному пості в амбасаді комуніста, допомагати місцевому підпіллю? Дуже просто: недотепний дипломат винайшов іншу методу поборювання комуністичної небезпеки. „У липні 1945 р., — пише Браден, — я вислав президентові й державному секретареві телеграми, настоюючи, і то в якнайбільш енерґійній формі, щоб Трумен і Черчилл попросили Сталіна на Потсдамській конференції, щоб СССР і комуністи припинили свою підривну діяльність на Західній півкулі..." Можна розуміти, що Браден писав такі веселі речі в 1945 році, коли Рузвелт щойно помер, а Трумен ще не вспів завернути на 180°. Трудніше зрозуміти недостачу гумору Брадена, який не соромиться пригадувати сьогодні таких матеріяльних доказів своєї наївности. Загально вважають, що дипломати це народ інтеліґентний, з добрим вичуттям гумору...

***

Справа Брадена могла б бути вичерпно опрацьована Ікером, якби колишній амбасадор великої північної демократії не увійшов — хоча б посередньо, до історії української еміґрації в Арґентині.

Тоді саме — під демократичним омофором Френклина Рузвелта і його браденів — комунізм з повним розгоном кинувся на підбій Латинської Америки, пробуючи терором знищити всі безкомпромісові протикомуністичні сили. Комуністичні боївки облягали у центрі столиці домівку Націоналістичного Визвольного Альянсу (який тоді був правжньою політичною партією, і щойно згодом докотився до роду платної перонівської міліції). Відомий з своєї ексцентричности капелян „Альянсу" наказав відстрілюватися... давши наперед розгрішення за кожного вбитого комуніста. Коли таке було можливе в центральній дільниці Буенос Айресу, можна уявити собі, що ділялося на передмістях.

Комуністичні боївки безкарно нападали на філії „Просвіти", зриваючи культурні імпрези. Кінець-кінцем члени „Просвіти" боялися вже заходити до домівок, бо звідтіля легко можна було попасти на рятункове поготівля. І тоді саме розквітли совєтофільські установи під назвою „бібліотек" імени — Шевченка, Франка та інших діячів української культури. Згодом вони об'єдналися у „Слов'янську Унію", яку перонівська поліція зліквідувала у 1949 році. Вписувалися до тих установ наші заробітчани, між ними чесні патріоти, далекі від комунізму. Що було тут злого? Адже Рузвелт так переконливо доказував, що Сталін теж демократ; адже арґентинська компартія належала до Демократичної Унії, демократична непорочність якої була ґарантована престижем американського амбасадора. Арґентинські політики впору залишили Демократичну Унію, але бідні заробітчани спалили за собою мости: поліція зареєструвала їх як комуністів, земляки, щоб не наражуватися на подібне підозріння, ізолювалися від них. Богу духа винні люди попали у пастку, з якої вороття немає. Кілька років тому, вони виїхали „на родіну". Корабель, що віз їх з Буенос Айресу до Одеси, мав би називатися „Браден".

Не маю під рукою біографічних даних про Брадена, не знаю звідкіля походить, де виховався. На перший погляд він справляє враження вузьколобого добряги з Середнього Заходу, що дивиться на міжнародну політику з висоти церковної вежі у своєму рідному Смолтавні. Хочемо вірити, що Браден — представник породи, яка вже остаточно зникає; що в сучасній американській дипломатії вже немає на неї місця.

Мирослав Прокоп

ДО ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВЗАЄМИН

(III)

7.

Насильство ЦК КПСС і уряду СССР, як і урядів царської імперії над Україною, глибоко шкідливе для інтересів обох народів. Для росіян ця шкода полягає насамперед в тому, що цей факт ставить їх перед світом в ролю народу - поневолювача інших народів. Крім того, поневолюючи інші народи, керівники СССР водночас затруюють духовість російського народу теоріями расової вищости, „старшобратства", шовінізмом. Це в свою чергу, викликає ненависть серед не-російських народів не тільки до панівного в Москві режиму, але й до росіян взагалі, що можна було виразно бачити, наприклад, в часі революційних подій у Польщі і на Угорщині в 1956 р.

Насильство Москви над Україною ще більше шкідливе для українського народу. В результаті існуючого поневолення, український народ не може стати суверенною нацією і змушений всі свої сили спрямовувати на боротьбу за незалежність, за оборону своєї національної і духової окремішности від стороннього ворога, як зрештою і проти ворожих йому систем комунізму, тоталітаризму, диктатури.

В таких умовах, природним порядком, мусить ставати перед українським і російським народом питання про те, як шукати виходу з існуючого становища. В процесі шукання виходу на порядок дня могло б стати також питання спільних інтересів. Оскільки однак, таке як тепер становище, триває не від сьогодні і взаємини між обома народами такі, як це тут з'ясовано, виходу зі становища треба б шукати насамперед в самому усвідомленні обома народами чи їх автентичними представниками, що такі спільні інтереси справді існують.

Великою допомогою для для цього може стати саме усвідомлення декількох факторів об'єктивно існуючої української, російської чи міжнародної дійсности, що мають а то й матимуть вирішальний вплив на дальший уклад взаємин між обома народами. Ось вони:

1) Не зважаючи на всі трагедії, які зустріли Україну в останніх десятиріччях, в умовах важкого поневолення, український народ перетворився у модерну націю, яка своїми досягненнями сьогодні не уступає багатьом розвиненим народам, і єдине, чого вона потребує для повноти розвитку, є політична воля і державна самостійність, за яку вона веде безперервну боротьбу.

В таких умовах тільки наївною іґнорацією або упередженою ворожістю можна пояснити існуючі досі в різних колах по обох сторонах залізної заслони погляди і пляни про Україну як невідлучну частину Росії. В час, коли нерозвинена українська селянська нація зголосила свої претенсії на самостійність впродовж кількох місяців 1917-го року, не може бути сумніву відносно сучасних аспірацій українського народу, і того факту не може змінити ніякий сторонній чинник.

2) Друга світова війна принесла нові історичні зміни в зовнішньо - політичному положенні України. Вперше від упадку Української Народної Республіки і короткого періоду 20-ох років, Україна, хоч у постаті УССР, вийшла на міжнародну арену як формально окрема держава. Велику зміну у зовнішньому положенні України принесло підпорядкування московському центрові країн т. зв. народних демократій. Безперечно, на це положення України впливає і впливатиме визволення колоніяльних народів Азії й Африки.

Велике значення для зовнішнього положення України мають, зокрема, зміни, які постали в українсько-польських взаєминах. Політичні і територіяльні зміни, спричинені другою світовою війною, створили передумови для ліквідації найбільш траґічної дилеми, яка сторіччями стояла перед українською політикою — дилеми орієнтацій на Москву чи Варшаву. Ці зміни усунули також можливості для зовнішніх сил, зокрема для Москви і Берліну, використовувати для себе українсько - польські непорозуміння. Що найважніше, ці зміни створили передумови не тільки для добросусідських взаємин, але й для майбутнього союзу України і Польщі. Не є випадковим те, що сьогодні по обох боках залізної заслони, і в польській і в українській політичній думці починає назрівати переконання, що добрі взаємства останніх сорока років є першою передумовою їхньої справжньої самостійности і ґарантією інтеґральности їхніх національних територій.

3) Одною з найбільш маркантних подій у житті людства останніх сорок років є ріст Росії як модерної світової потуги. Цей ріст окуплений страшними жертвами і вкладом усіх народів СССР, але він підніс Росію до позиції одного з найбільш вирішальних факторів міжнародної політики, а тим самим зробив Росію центральним силовим чинником на сході Европи. При цьому такі досягнення, як, наприклад, розбудова економіки, зміна соціяльної структури, досягнення в сфері модерної науки і техніки, є тривкими вартостями, і їх збереже російська нація незалежно від можливих перемін політичного устрою в Росії.

Досягнувши таких великих успіхів, Росія, як імперія, водночас загрожена такими внутрішніми й зовнішніми силами і процесами як:

а) Повільне усвідомлювання серед деяких елементів російської суспільности в СССР, що сучасна державно - політична і соціяльна система, хоч принесла Росії імперіяльну велич небачених розмірів, не забезпечує соціяльних та культурних інтересів російської нації.

б) Природний ріст не-російських народів СССР і країн сателітів, що його, на довшу мету, ніякій імперіяльній політиці не вдасться спинити.

3) Розвал колоніяльної системи Заходу в Азії і в Африці, що силою умов поставить на порядок дня питання колоніялізму в совєтській імперії. Своєї долі і цій імперії не оминути, бо сучасна доба є добою перемоги національної ідеї і побудови взаємин між народами на принципах державної незалежности.

г) Існування вільних народів Заходу, зокрема ЗДА, що є загрозою для експансії і можливих воєнних експериментів СССР, та, на довшу мету — ріст Китаю. Існування цих сил ставить російську імперіяльну політику в небезпечне становище на випадок будь-якого серйозного конфлікту.

4) Український і російський народи будуть змушені жити в сусідстві, бо свого географічного положення сучасні народи не міняють і сусідів не вибирають. Існування і остаточного усамостійнення України не зможуть зупинити навіть найбільші російські імперіялісти. Існування Росії, як фактора великої сили на північних кордонах України, не зможуть зупинити навіть найбільші вороги Росії з-поміж українців.

5) Немає об'єктивних розбіжностей між життьовими інтересами українського і російського народів. В роках завоювання України російськими комуністами головним мотивом цього мали бути економічні огляди. В газеті „Правда" 10-го жовтня 1920 року Сталін писав: „Центральна Росія, цей світовий центр революції, не може довго вдержатися без помочі окраїн, що дають багато сирівців, палива, харчових продуктів". Від часу, коли Росія при примусовій допомозі всіх народів СССР розбудувала економіку у своїх власних районах, цей мотив підбою України втрачає всяку силу.

Квадрос за співпрацю із ЗДА

Ріо де Жанейро. — Бразилійський президент Ханіо Квадрос у своєму зверненні до Конґресу в новій столиці Бразилія заявив, що він є за щиру співпрацю з урядом ЗДА для оборони демократії і соціяльного поступу в американських державах". Квадрос підкреслив, що „ідеологічне становище Бразилії — це Захід, і воно не буде змінене". Але президент одночасно заявив, що Бразилія „як природний член вільного світу" мусить грати більшу ролю в світі і мусить поширити свої зв'язки на всі країни, а в тому і на держави комуністичного блоку. Бразилія, казав президент Квадрос „не може іґнорувати дійсности і динамізму та життєздатности соціялістичних держав". Бразилійський президент є за те, щоб справу допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй передискутовували в ОН, хоч не виявив, чи його країна за позитивне вирішення цієї проблеми.

Петро Одарченко

ШЕВЧЕНКО — ГЕНІЯЛЬНИЙ МАЙСТЕР ПОЕТИЧНОГО СЛОВА

(6)

Засоби поетичної майстерности Шевченка органічно зв'язані з тематикою його творів, з ідеями й переживаннями, з думками і почуттями геніяльного поета. Свої глибокі ідеї Шевченко зумів передати, користуючися звуковими і зоровими образами, символами, цілою системою влучних метафор, порівнянь, надзвичайним багатством своєї ритміки, строфіки, мелодійности. Характеристичною рисою всіх поетичних творів Шевченка є його щирий і глибокий ліризм, що знаходить свій яскравий вияв у найрізноманітніших засобах поетичного слова.

Центральним образом у творчості Шевченка є образ матері - України. Образ жінки - матері і образ України часто поєднуються в один образ матері - України. В образі жінки - матері, — каже М. Рильський — „в усіх народів символізується і найдорогоцінніше, найрідніше для людини — вітчизна. Шевченко називає матір'ю свою вітчизну - Україну, і їй він присвячує свої рядки, про неї він нестримно мріє і пише в похмурому солдатському засланні, про неї він говорить потрясаючі слова, стверджуючи, що йому байдужа навіть власна доля, але дорожча за все — доля вітчизни" (М. Рильський. Про поезію Тараса Шевченка. В кн.: М. Рильський. Твори. Том 3. К. 1955, стор. 253):

Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять, лукаві, і в огні
Її окраденою збудять...
Ох, не однаково мені!

Образ поневоленої України виступає у творчості Шевченка в символі „Розритої могили". Україна для поета — найдорожче в житті, і тому він часто звертається до неї з словами, повними щирої глибокої любови і журби:

А ти, моя Україно,
Безталанна вдово.

О доле моя! Моя країно!

Україно, Україно,
Серце моє, ненько.

І особливо характеристичне таке звертання:

Світе тихий, краю милий,
Моя Україно!

Цілком слушно, аналізуючи це звернення, проф. Л. Булаховський бачить у ньому „типове Шевченківське сполучення виявів емоціональности загального характеру із своєрідною перетвореною емоцією релігійною: — „Світе тихий..." — початок церковного гимну - молитви, прикладка з новим змістом перенесена на Україну". (Леонід Булаховський. Мовні засоби інтимізації в поезії Тараса Шевченка, „Наукові записки", том 2. АН УРСР. 1946, стор. 32).

В образі власної „хати" Т. Шевченко висловлює ідею незалежної України:

„В своїй хаті — своя правда,
і сила і воля".

У шевченківській поезії дуже часто зустрічається образ Дніпра. Дніпро у Шевченка — це символ невичерпних сил українського народу.

Улюблений образ Шевченкової поезії — це степова могила, символ славного минулого України.

Таким же улюбленим образом у Шевченка є образ „зорі":

Зоре моя вечірняя,
Зійди над горою,
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою.

Зорею називає поет свою музу:

І я живу, і надо мною
З своєю Божою красою
Гориш ти, зоренько моя.

Глибокий ліризм поета відбивається в численних зверненнях до своїх героїв. З зворушливим співчуттям звертається поет до своєї героїні Катерини:

Катерино, серце моє,
Лишенько з тобою.
Де ти в світі подінешся
З малим сиротою?

До борців за волю кавказьких народів проти російського імперіялізму і колоніялізму Шевченко звертається з пристрасним закликом:

Борітеся — поборете!

Великим гнівом перейняті його звернення до панів-перевертнів" „недолюдків юродивих", що поневолюють український народ.

Любов до рідної України поєднана у Шевченка з ненавистю до її ворогів і лютих поневолювачів. З нечуваною силою мистецького слова картає Шевченко царів, панів, панських прислужників і яничарів - перевертнів, що „помагають москалеві господарювати та з матері полатану сорочку знімати". Сатирична, викривальна сила Шевченкового слова така ж сильна і могутня, як і висловлена в його творах сила безмежної любови до Батьківщини, любови до свободи і правди.

Мова Шевченка набирає граничної стислости і виразности, афористичности. Ось повна їдкого сарказму блискуча характеристика внутрішньої політики Російської імперії:

Од молдаванина до фіна
На всіх язиках все мовчить,
Бо благоденствує.

Цей афоризм став крилатим висловом для характеристики національної політики російських імперіялістів. Тенденцію загарбництва дуже влучно висловлено формулою „од — до". Цю формулу вживали царські імперіялісти: „Мчится русское „ура" от Кавказа до Алтая". Тютчев понад сто років тому також висловив російські загарбницькі імперіялістичні мрії в цій же формулі „од — до": „От Ганга до Дуная — вот царство русское". Ці ж самі імперіялістичні тенденції висловив у формулі „од — до" і сучасний російський поет Лебедев - Кумач:

От Москвы до самых до
окраин.

Як бачимо, Лебедев-Кумач пішов ще далі від своїх попередників — поетів царської Росії. Ті принаймні залишали хоч чужі географічні назви, а в сучасного російського поета повна нівеляція: є Москва і... окраїни, без власного навіть імени.

Державних керівників російської тюрми народів Шевченко називає „катами, людоїдами", „людоїдами, зміями".

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНҐТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

З життя УМІ в Ню Йорку

Піклуючись музичним вихованням нашої молоді, Український Музичний Інститут в Ню Йорку рішив відкрити курс духової оркестри. Згідно з наміченням управи Інституту сюди має включитись навчання гри на таких оркестрових інструментах, як: трумпет, клярнет, флейта, саксофон та ін. Це рішення є не лише дальшим кроком вперед з позицій самого Інституту в його змаганнях до щораз повнішого охоплення музичновокального мистецтва, але в першу чергу це загальне осягнення, що запевняє нам можність всебічного виховання нашої молоді під фаховим керівництвом наших учителів. Це досягнення в ділянці української культури.

Духові музичні інструменти мають свою давну традицію в Україні, що сягає княжих часів Київської Русі. Згадати хоч би композицію музикантів - скоморохів з фресків Софійського собору в Києві з XI. ст. Один з персонажів грає на флейті, два інші на трубах чи сурмах. Ріг, труба, та сурма були інструментами визову під час війни й ловів; вони проголошували теж заключення миру. Трубний привіт стрічав чужинецьких послів та поворот війська з походу; він відзивався і при стрічах князів. Але, як бачимо з фресків Софійського собору, труби й сурми були до певної міри й розваговими інструментами. Подібно й Слово о полку Ігоревім згадує труби. Вони трублять в Новгороді, під час гарячкової підготови до походу на половців, коли князь Ігор ожидав свого брата Буйтур-Всеволода. То знову грали вони в Городні на вістку про смерть князя Із'яслава. Печерський патерик згадує інший духовий інструмент „сопели" (сопілки), де інде знову стрічаємо „свириль". В помонгольськім періоді стрічаємось з іншим духовим інструментом — дудами. Знаємо, що й в козацькім війську була оркестра. Музикою вітали нововибраного гетьмана та полковників. Інколи грала вона й на весіллях, як приміром в домі бунчукового товариша Андрія Миклашевського й його дружини Марії Юріївни, княжни Четвертинської. Скоро лише в'їхало в Стародуб весільне товариство: пасерб бунчукового товариша Андрія Миклашевського, Василь Жураковський зі своєю новопошлюбленою дружиною, дочкою багатого ніжинського війта, грека, Петра Тарнавйота, почала грати музика стародубського полку. З кінця 30-років XVIII. ст. маємо згадку в Дневнику генерального підскарбія Якова Марковича, що в своїм маєтку Сваркові, недалеко тодішньої столиці Гетьманської України, Глухова, будував „строєніє хоромноє". Тут вчив він хлопців своїх підданих грати на вальтгорнах; значиться організував духову оркестру. Були теж і інші капелі в Гетьманщині, як приміром ансамбль Корсака, що його нащадки, згідно з твердженням О. Лазаревського, прибрали прізвище Римський-Корсаков.

З народних музичних інструментів слід згадати ще сопілку, знану на всіх теренах України та трембіту, своєрідний інструмент гуцулів, що його тужний звук розноситься плаями та полонинами й відбиваючись об смерекові бори несе вістку про смерть когось з ґаздів або його родини. На трембітах грають гуцули ґуртом на похоронах, або поодиноко часто для розваги.

Наше музичне мистецтво перетривало століття. І нашим обов'язком розвивати його далі в дусі народної традиції, додержуючи кроку вимогам часу. Нам слід зробити все, щоб запевнити живучість нашої музичної культури та наші музичні традиції передати слідуючим поколінням.

При наявності доброго музичного матеріялу, яким є наша молодь, потрібна піддержка загалу та його почуття відвічальности за дальший розвиток української музичної культури. В першій мірі конечним є однак зрозуміння батьками ролі музичного виховання молоді для його повности й всесторонности.

Скільки приємних хвиль можуть вони запевнити своїм дітям, даючи їм можність вивчити гру на якомусь інструменті, що його набуття не є зв'язане з витратою більшої грошової суми, та що його легко взяти з собою на вакації. Але, чи справа тут лише в приємності? Може опанування гри на якомусь з цих інструментів стане колись не одному з них в пригоді; може запевнить працю або розв'яже питання прожитку. Може для декого буде початком його музичної кар'єри в музичнім світі — українськім чи міжнароднім.

Батьківський Комітет при УМІ в Ню Йорку

Пам'яті українсько-канадійського фолкльориста-піонера С. Плав'юка

Несподівано, наслідком автомобільного випадку, відійшов у вічність в Едмонтоні, Алберта, заслужений фолкльорист Канади, Володимир С. Плав'юк. Похорон відбувся в четвер 2 лютого в Едмонтоні при значній участі українського громадянства.

Ім'я Плав'юка залишиться назавжди в пам'яті української спільноти, як тихого, але ревного й відданого збирача народної творчости, а передусім народних приказок і прислів'їв. В 1946 році він видав своїм коштом збірку своїх матеріялів п. н.: „Приповідки або українсько-народня філософі'я" (Едмонтон, Алберта 1946. стор. 352) що звернула увагу наукового світу й з того часу була основним (якщо не першим) збранням цього жанру українсько-канадійської словесности.

Плав'юк роками збирав свої матеріяли, подорожуючи разом із Василем Чумером по українських поселенцях у Канаді та записуючи з народних уст поодинокі приповідки. У своїй книжці він зібрав і пояснив коло 6 тисяч прислів'їв і як сам висловився „зробив усе те, що в його скромних силах та серед даних обставин можливо було зробити".

Близькі співробітники Плав'юка — панове В. Чумер і Віктор та Володимир Купчанки, могли б багато написати про техніку праці й успіхи Плав'юка в процесі збирання й редаґування матеріялів. Коли судити з самого матеріялу, то треба признати, що він унікальний під кожним оглядом. З одного боку — це перенесений світ із України в Канаду, з другого ж — адоптований і новостворений у цій країні. Коли поминути деякі технічні недоліки (головно незазначення авторства кожної позиції), то праця Плав'юка — цінний вклад у скарбницю українсько-канадійської культури й не буде ні одного дослідника її, який міг би пройти мимо неї.

Проф. Ватсон Кірkконнелл, що пильно слідкував за українською продукцією в Канаді, щиро привітав книжку Плав'юка негайно після її появи: „Коли б цю скарбницю української народної мудрости — писав він на сторінках Торонтонського Університетського Квартальника в 1947 році — перекласти на одну з світових мов, як напр. англійську чи французьку, то вона викликала б великий ентузіязм між фолкльористами цього континенту".

Українська Вільна Академія Наук — УВАН у Канаді, що пильно слідкує за діячами української культури в цій країні, належно оцінила працю В. С. Плав'юка й відзначила його „почесною грамотою признання" дня 13-го червня 1958 року. В часі церемонії в Українському Народному Домі в Едмонтоні ювілят заявив, що він збирає дальше фолкльорні матеріяли й має готовий другий том „Приповідок". На жаль цей том ще не побачив денного світла й треба думати, що родина й приятелі Спочилого подбають про його видання. Це був би найкращий „нерукотворний пам'ятник" незмомному працівникові на полі української культури в Канаді. Варто б теж подбати про англійський переклад його матеріялів згідно з пропозицією проф. Кірkконнелла.

Українська Канада має багато заслужених одиниць, що посвятили всеньке життя для культурного піднесення своєї спільноти й для здобуття для неї респекту серед інших етнічних груп. До таких одиниць належить і Плав'юк, якого працю будуть оцінювати прийдешні покоління може більше, як сучасники. Хай цих кілька слів буде грудкою землі на його передчасну могилу. В. П. П.

Я. Рудницький

Голова Компартії ЗДА аґітує американську молодь

Ню Йорк. — 70-річна голова комуністичної партії ЗДА Елізабет Г. Флинн скликала пресову конференцію в приміщенні пресового комуністичного тижневика „Ди Воркер" і там заявила, що найголовнішою ціллю комуністів є переконати американську молодь в тому, щоб вона підтримувала справу соціялізму. Пані Флинн оцінює число членів своєї партії на 10.000. Але з інших джерел твердять, що число комуністів виносить два рази більше від числа зареєстрованих членів. Голова комуністичної партії заявляє, що треба старатися про те, щоб Конґрес відкликав ті закони, які відстрашують американців від вступу до комуністичної організації. В конференції взяли участь 24 журналісти з „буржуазної преси", яка, як заявила пані Флинн, рідко пише правду. Комуністи закликають до пожертв на свої цілі, але американці не складають їх, бо побоюються переслідування збоку працедавців, які нерадо затрудняють в себе комуністів та їх прихильників.

Українська хроніка

● **Вшановуючи пам'ять Тараса Шевченка в 100-ліття з дня смерти,** радіопрограма „Пісня України" вирішила поширити свої авдиції на ще одну годину. Крім дотеперішніх програм, що надаються кожної суботи від години 4.30 до 5.30 і кожної неділі від години 4-ої до години 5-ої на хвилях 1250, від 10 березня ц. р. почавши, кожної п'ятниці від год. 3.30 до год. 4.30 передаватиметься через радіовисильню CHVC на хвилі 1600 додаткова програма, що її, крім Торонта й околиць, можна слухати також у Гамільтоні, Боффало, Рочестері та інших, положених у межах її засягу, околицях.

● **На Філіппінах** 3,000 комунофільських студентів вдерлися до будинку парляменту і наробили бешкету з приводу нарад у парляментарній комісії над комуністичною інфільтрацією в Філіппінському університеті.

● **Мирон Сурмач, (молодший)** власник книгарні „Сурма", виступить в вівторок 21-го березня о годині 9 рано на програмі „Фемілі" з розмовою і демонстрацією писання українських писанок. Демонструвати будуть п-на Марія Опеля, п-ні Стефанія Прончик і Галя Сміндак, колишня співредакторка „Українського Тижневика". Стація WNBC Канал 4.

Короткі Вістки

● **Іміграційний уряд** заборонив шведському боксерові Інґемарові Йогансонові виїздити із ЗДА, поки не заплатить податків, і тепер мав би його заплатити. 1960 і 1961-му році виносили разом $1.009.801. В 1960-му році шведський спортовець заробив у ЗДА $598.181, а цього року $411,620. Він не заплатив прибуткового податку за минулий рік, і тепер мавб и його заплатити разом із цьогорічним податком. Представник іміграційного уряду передав Йогансонові заборону виїзду зараз після того, як він зійшов із рінґу.

● **Конкурс на писання „Виховного порадника для батьків",** проголошений головною управою ОУА „Самопоміч" у Ню Йорку, продовжено до кінця серпня ц. р.

● **17-річний хлопець** Вернен Міллірон з маленької місцевости в Монтані признався на поліції, що він вбив свого батька і матір тому, що вони були „заскупі" у відношенні до нього, а свою сестру за те, що вона плакала, побачивши смерть свого батька. Батька застрелив у стайні, а матір на ліжку.

● **На індійсько - китайському кордоні** прийшло знову до сутички. Індійський військовий міністер Крішна Менон заявив, що група комуно-китайських вояків переступила індійський кордон й остріляла індійську стежу. Одного китайця схоплено в полон.

З НАШИХ БУДНІВ

ВІДЗНАЧАЮЧИ ВЕЛИКЕ СТОРІЧЧЯ

Гадаю, що нікому не треба пригадувати, що обов'язком і честю кожного з нас, хто почуває себе українцем, є взяти участь в Поклоні Шевченкові в 100-річчя Його смерти, у величавому, всенародньому Святі, яке відбудеться в цю неділю, 19-го березня, в Карнеґі Голл.

А тепер, дозвольте згадати в кількох рядках також і виставку в пошану Шевченкові, влаштовану Слов'янським Відділом Публічної Бібліотеки в Ню Йорку... Стою, оце, у фоє 2-го поверху, де розташована виставка, та приглядаюсь фото-репродукції портрету Поста і скульптури нашого славного Архипенка. А поруч мене, — ще якийсь голов'яга, теж задивлений у могутнє відображення такого дорогого нам усім обличчя. Ого, думаю, це справді якийсь патріот: нині звичайний, робітний день, а він прийшов сюди... Та потім, у розмові, виявилось, що цей голов'яга не українець, а наш брат-білорус. Вже, каже, третій раз оглядає виставку...

— Інтересна, інтересна, — каже, — виставка, хоч, на мою гадку, краще воно виглядало б, якби на місці тієї репродукції висів оригінальний портрет Шевченка, кисти котрогось з ваших сучасних мистців, яких у вас так багато на еміґрації, і такої високої кляси. Шевченко — це ж їх колеґа по фаху, закінчив Петербурзьку Академію, та й взагалі раніше почав малювати, як писати...

Я не хотів би тут кидати камінцем у городець наших образотворців, зрештою я вір'ю, що в робітні неодного з них народиться щось прекрасне в цьому Шевченківському році, якщо вже не народилось... Не згадуючи про друзів-скульпторів, які так солідно напрацювались коло проєкту пам'ятника Шевченкові у Вінніпеґу, а тепер наполегливо готуються до другого конкурсу.

Натомість, в час цього Великого Посту і реколекційних роздумувань, не зашкодить зробити обрахунок совісти нам, робітникам пера, літераторам. Вдармо себе в груди і спитаймо себе: чим то ми вшанували, або думаємо вшанувати сторіччя безсмертя нашого Батька?.. Де ці наші біографії, чи біографічні романи, повісті, поеми, драми, сценарії, або хоч інсценізації творів Шевченка? Де наші, так сказати, широкі полотна, що постали з пієтизму до нього, надхнені його безсмертним духом?..

Правда, нам не пощастило так, як, наприклад, скульпторам. Якось ще досі ніхто не здогадався влаштувати літературний конкурс із приводу такої знаменної події, як сторіччя смерти Автора „Кобзаря". Зрозуміло, що творчий вогонь повинен палахтіти в нас і без конкурсових застриків, але часом така іскра збоку „робить своє", як то кажуть.

Тож з приємністю читаємо в пресі комунікат Об'єднання Працівників Дитячої Літератури під кличем „Діти і юнацтво в поклоні Шевченкові", — з якого виходить, що Об'єднання впало на щасливу думку: розписати конкурс-змагання юних авторів на літературні й образотворчі праці в Шевченківському 1961-му Році. До участи в конкурсі запрошена вся дітвора і юнацтво, від колиски, можна сказати, до 18-го року життя. Їхні оповідання, нариси, віршики, навіть шкільні задачі, а так само їх малярські й рисункові праці, будуть потім публіковані в дитячому місячнику „Веселка" та в інших журналах і пресі.

Друзі-літератори! Боюсь, що наше юне покоління тяжко посоромить нас у цьому Шевченківському Році!

Ікер

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Куба продовжує провокаційну пропаґанду проти ЗДА

Об'єднані Нації. — Куба Фіделя Кастра зголосила до Об'єднаних Націй нову скаргу проти З'єдинених Держав за їх „нелеґальну, злобну та премедитаційну агресію". У ноті до президента Генеральної Асамблеї ОН Фредеріка Боленда, уряд Фіделя Кастра закинув президентові Кеннеді, що той „активно сприяє приготуванням до аґресії на Кубу". Нова американська адміністрація — кажеться в тій ноті — „одверто посилила аґресивну інтервенціоністичну політику колишнього президента Айзенгавера". Кубинський міністер закордонних справ Рауль Роа поширив ту ноту між членами Об'єднаних Націй, при чому він висловився проти суґестій, щоб кубинську скаргу проти ЗДА яка є одною з 31-х неполаднаних справ з минулорічної каденції 15-ої Генеральної Асамблеї, відкласти до осени в ім'я покращання міжнародної атмосфери. Кубинський міністер зокрема вказує на недавнє острілювання таємничим кораблем знаціоналізованої кубинським урядом рафінерії нафти в Сантіяго після чого та рафінерія стала тимчасово нечинна. Кубинські власті твердять, що це був американський корабель але речник американського командування морської бази в Ґвантанано рішуче цьому заперечив.

Досліди виявили, що радіяція скорочує людське життя

Ню Йорк. — Доктори Патриція Ліндон і Дж. Ротлет робили досліди на 4604 мишах і ствердили, що довша й постійна радіяція має такий вплив на біологічні системи, що скорочує довготу їхнього життя. Ці дослідники впродовж 30-ох днів піддавали 3.452 миші постійній радіяції а 1.152 миші були затримані на те, щоб можна було контролювати при порівнянні, який вплив мала радіяція на життя досліджуваних мишей. Виявилося, що ті миші, які були під радіяцією, гинули внаслідок різних недуг, але вони жили коротше від тих мишей, які не були під впливом радіяції. Життя мишей було тим коротше, чим сильнішою була їх радіяція. Ці досліди стверджують, що радіяція мала б такий самий вплив і на людей, коли б їх виставити на довшу радіяцію.

● Тунісія офіційно зголосила свою участь у міжнародному ярмарку, який в рр. 1964/65 відбудеться в Ню Йорку. З африканських країн таку участь зголосили вже Марокко і Малі. Світовий ярмарок відбудеться на просторих левадах на Квінсі.

НЕГРИ У ВАШИНГТОНІ

Вашингтон. — Перепис населення в 1960-му році виявив, що Вашингтон, Д. К., одним більшим містом в цій країні, яке має негритянську більшість. У Вашингтоні на 763.956 населення 1-го квітня 1960 р., було 411,737 негрів, це значить, що негритянське населення столиці творить 53.9 відсотка цього міста. Найбільше негрів в Ню Йорку — 1,087,931, але воно творить тільки 14 відсотків населення цього міста. За Ню Йорком йде Шикаґо — 812.637 (22.9 відсотка), Лос Анджелес — 334,916 (13.5 відсотка), Филаделфія — 529,240 (26.4 від.) Дітройт — 482,223 (28.9 від.). Найбільший відсоток негритянського населення, по Вашингтоні є в таких містах: Атлавта — 38.3 відсотка всього населення, Ню Орлінс — 37.2 відсотка, Мемфіс (Теннессі) — 37 відсотка, Ст. Луїс — 28.9; Клівленд — 28. 6 відсотка.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — ЦЕ СУТО ДЕМОКРАТИЧНА УКРАЇНСЬКА БРАТСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ. СТАТИ ЇЇ ЧЛЕНОМ — ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ ЗАБЕЗПЕЧИТИ СЕБЕ І ВАШИХ РІДНИХ МАТЕРІЯЛЬНО. ЦЕ ЗНАЧИТЬ БУТИ СПІВВЛАСНИКОМ ЙОГО НАДБАНЬ І ВИБИРАТИ, ЧИ БУТИ ВИБРАНИМ В ЙОГО КЕРІВНІ ОРГАНИ.